

Nr 19.

Ankom till riksdagens kansli den 3 mars 1939 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anvisande av medel för avbetalning å statslån till vissa torrlägningsföretag.

(1:a avd.)

I en till riksdagen den 4 januari 1939 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 55, har Kungl. Maj:t, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt under punkterna 1:o—3:o.

Beträffande utredningen i ärendena får utskottet hänvisa till det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet.

1:o.

Fuseåns regleringsföretag i Björkö och Höreda socknar av Jönköpings län.

Under punkt 1:o har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva att för avbetalning av på fastigheten $\frac{1}{4}$ mantal Bodasjögle 1³ belöpande andel av det till Fuseåns regleringsföretag inom Björkö och Höreda socknar av Jönköpings län den 31 december 1919 beviljade lånet från odlingslånefonden må från statens avdikningsanslag utgå ett belopp av 4,564 kronor.

Kungl. Maj:t beviljade den 31 december 1919 dels bidrag från allmänna avdikningsanslaget med 42,890 kronor och dels lån från odlingslånefonden med 85,780 kronor till ett företag, benämnt Fuseåns reglering mellan Fuse och Bodasjögle kvarnar och avseende torrläggning av vattenskadad mark tillhörande Bodasjögle m. fl. hemman i Björkö och Höreda socknar av Jönköpings län, varjämte Kungl. Maj:t fastställde plan för arbetets utförande. Sedermera beviljade Kungl. Maj:t på grund av uppkommen kostnadsökning den 18 december 1925 ytterligare lån från samma fond med 6,950 kronor.

Länsstyrelsen i Jönköpings län fastställde genom utslag den 30 juni 1927 och den 25 januari 1928 fördelningen å vederbörande fastigheter av före-

nämnda lån och ålade därvid ägaren av $\frac{1}{4}$ mantal Bodasjögle 1³ att gälda för ett vart av åren 1927—1951 632 kronor 25 öre och för år 1952 574 kronor 99 öre respektive för ett vart av åren 1933—1957 51 kronor 54 öre och för år 1958 46 kronor 85 öre.

I en den 14 januari 1938 dagtecknad skrift har hemmansägaren *Karl Broderus Hultqvist* i Bodasjögle såsom ägare av nämnda hemmansdel anhållit om största möjliga nedskrivning av det genom beslutet den 31 december 1919 beviljade lånet. Såsom stöd för ansökningen har åberopats, att Hultqvist icke haft den båtnad av företaget som beräknats samt att hans ekonomiska ställning vore svag. Vid ansökningen har fogats ett av lantbruksingenjören *Carl Berner* med biträde av god man avgivet utlåtande rörande företaget ävensom en uppgift rörande Hultqvists ekonomiska förhållanden.

I ärendet ha yttranden avgivits den 9 mars 1938 av länsstyrelsen i Jönköpings län, den 2 september 1938 av lantbruksstyrelsen och den 4 november 1938 av statskontoret. Vid länsstyrelsens yttrande fanns fogat utlåtande från vederbörande landsfiskal samt ifrågavarande företags arbetsstyrelse.

Lantbruksingenjören C. Berner har i det av honom med biträde av gode män avgivna utlåtandet föreslagit, att av skillnaden mellan den Hultqvist åvilande kostnaden för företaget och den verkliga båtnaden eller 6,846 kronor staten med hänsyn till omständigheterna i ärendet borde bestrida två tredjedelar eller 4,564 kronor och Hultqvist själv bära återstoden.

Departementschefen har i ärendet anfört följande.

»Av utredningen i ärendet torde framgå, att båtnaden av företaget för Hultqvists fastighet minskats på grund av vid företagets planläggning oförutsedd sättning av hans i företaget ingående mark. De Hultqvist åvilande kostnaderna ha till följd därav kommit att avsevärt överstiga båtnaden. På grund härav har Hultqvists fastighet kommit att i oskäligt hög grad betungas i anledning av ifrågavarande företag. Den förebragta utredningen synes vidare giva vid handen, att Hultqvist skulle komma i ekonomiska svårigheter, därest han icke erhåller lättnad i den skuld, som på grund av företaget beviljade lån åvilar hans fastighet. I betraktande av berörda omständigheter anser jag i likhet med de hörda myndigheterna, att billighetsskäl tala för att ytterligare statsunderstöd beredes Hultqvist för verkställande av en avbetalning å hans skuld i anledning av de till företaget beviljade lånen från odlingslånefonden. Vad beträffar beloppet för detta statsunderstöd synes mig med hänsyn till förhållandena i förevarande fall de av lantbruksingenjören *Berner* använda grunderna för understödets beräkning bära komma till användning. Jag tillstyrker alltså, att för ändamålet må från statens avdikningsanslag utgå ett belopp av 4,564 kronor. Härtill bör riksdagens medgivande inhämtas. Beloppet torde bära av lantbruksstyrelsen ställas till statskontorets förfogande för att såsom avbetalning å den på Hultqvists fastighet belöpande andelen av omförmälda, den 31 december 1919 beviljade lån tillgodoföras avdikningslånefonden. Beloppet torde icke bära inräknas i det belopp, som Kungl. Maj:t enligt riksdagens medgivande äger för visst år bevilja jämlikt gällande bestämmelser för avdikningsanslagets användning.»

Utskottet, som biträder förevarande framställning, hemställer,

Utskottet.

att riksdagen medgiver att för avbetalning av på fastigheten $\frac{1}{4}$ mantal Bodasjögle 1³ belöpande andel av det till Fuscåns regleringsföretag inom Björkö och Höreda socknar av Jönköpings län den 31 december 1919 beviljade lånet från odlingslånefonden må från statens avdikningsanslag utgå ett belopp av 4,564 kronor.

2:o.

Företag för sänkning av Västra och Östra Ballasjöarna samt Kvarnsjön i Fridlevstads och Rödeby socknar av Blekinge län.

Under punkt 2:o har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva att för avbetalning av vissa andelar i ett till sänkning av Västra och Östra Ballasjöarna samt Kvarnsjön i Fridlevstads och Rödeby socknar av Blekinge län den 17 juli 1925 beviljat lån från odlingslånefonden må från statens avdikningsanslag utgå ett belopp av 1,930 kronor.

Den 17 juli 1925 beviljade Kungl. Maj:t dels bidrag från allmänna avdikningsanslaget med 8,860 kronor och dels lån från odlingslånefonden med 26,590 kronor till ett företag, som avsåg sänkning av Västra och Östra Ballasjöarna samt Kvarnsjön i Fridlevstads och Rödeby socknar av Blekinge län. I samband härmed fastställde Kungl. Maj:t plan för arbetets utförande.

Sedermera fastställde länsstyrelsen i Blekinge län genom utslag den 30 juli 1935 fördelningen å de i företaget deltagande fastigheterna av förenämnda lån och ålade därvid följande personer att årligen för vart och ett av åren 1935—1959 ävensom år 1960 erlægga, Per Alfred Niklasson såsom ägare av $\frac{5}{48}$ mantal Kvarngården 1¹² 64 kronor 66 öre och 58 kronor 81 öre samt såsom ägare av $\frac{31}{1000}$ mantal av hemmanen Västra Ballasjö 1² och 1⁵ 89 kronor 43 öre och 81 kronor 34 öre, Astrid Andersson såsom ägare av $\frac{1}{24}$ mantal av hemmanet Ballasjö 1² 159 kronor 71 öre och 145 kronor 26 öre samt Ferdinand Johansson såsom ägare av lägenheten Kuleryd 1⁵ 139 kronor 51 öre och 126 kronor 88 öre.

I en den 25 september 1937 dagtecknad till lantbruksstyrelsen ställd skrift ha Niklasson och Johansson samt förre hemmansägaren Manfred Andersson, den sistnämnde i egenskap av förutvarande ägare till $\frac{1}{24}$ mantal av Ballasjö 1², hemställt, att dem åliggande årliga inbetalningar å förenämnda lån från odlingslånefonden måtte nedsättas. Vid ansökningen fanns fogad en av lantbruksingenjören M. Wixell verkställd utredning rörande företaget.

Lantbruksstyrelsen har med eget yttrande den 29 september 1938 samt av lantbruksstyrelsen inhämtat utlåtande från länsstyrelsen i Blekinge län in-

sänt handlingarna till Kungl. Maj:t. I ärendet har statskontoret efter remiss avgivit yttrande den 4 november 1938.

Lantbruksstyrelsen har i sitt utlåtande hemställt, att för nedskrivning av ifrågavarande lån måtte från statens avdikningsanslag anvisas ett belopp av 1,930 kronor.

Departementschefen har i ärendet anfört följande.

»Utredningen i ärendet torde giva vid handen, att båtnaden av företaget för de ifrågavarande fastigheterna blivit avsevärt lägre än vad vid företagets igångsättande beräknats och att detta föranletts av en betydande sättningsåtgärd på vissa delar av den i företaget ingående marken. Med hänsyn härtill och vad som i ärendet upplysts rörande fastighetsägarnas ekonomiska förhållanden synas billighetsskäl tala för att ytterligare statsunderstöd beviljas för åstadkommande av en avbetalning av lånet från odlingslånefonden. Den av länsstyrelsen och statskontoret åberopade omständigheten mot bifall till ansökningsingen, såvitt densamma rör Andersson och Niklasson, finner jag i förevarande fall icke böra utgöra hinder för en dylik åtgärd med hänsyn till att överlåtelsen av deras fastigheter skett till deras barn. I fråga om statsunderstödet storlek ansluter jag mig till lantbruksstyrelsens förslag. Jag förordar alltså, att för ändamålet må från statens avdikningsanslag utgå ett belopp av 1,930 kronor. Härtill bör emellertid riksdagens medgivande inhämtas. Bidragsbeloppet torde böra av lantbruksstyrelsen ställas till statskontorets förfogande för att såsom avbetalning å ifrågavarande lån tillgodoföras avdikningslånefonden. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa bidragsbeloppets fördelning å här avsedda fastigheter. Beloppet torde icke böra inräknas i det belopp, som Kungl. Maj:t enligt riksdagens medgivande äger för visst år bevilja jämlikt gällande bestämmelser för avdikningsanslagets användning.»

Utskottet.

Med biträdande av förevarande framställning hemställer utskottet,

att riksdagen medgiver att för avbetalning av vissa andelar i ett till sänkning av Västra och Östra Ballasjöarna samt Kvarnsjön i Fridlevstads och Rödeby socknar av Blekinge län den 17 juli 1925 beviljat lån från odlingslånefonden må från statens avdikningsanslag utgå ett belopp av 1,930 kronor.

3:o.

Gåsemossens torrlägningsföretag i Skara landsförsamling och Stenums socken i Skaraborgs län.

Under punkt 3:o har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva att för avbetalning av den på stadsägan nr 813 i Skara stad belöpande andelen av det till Gåsemossens torrlägningsföretag inom Skara landsförsamling och Ste-

nums socken av Skaraborgs län den 9 november 1922 beviljade lånet från odlingslånefonden må från statens avdikningsanslag utgå ett belopp av 1,285 kronor.

Den 9 november 1922 beviljade Kungl. Maj:t dels bidrag från allmänna avdikningsanslaget med 4,700 kronor och dels lån från odlingslånefonden med 9,400 kronor till ett företag, som avsåg utdikning av den så kallade Gåsemossen i och för torrläggning av vattenskadade marker inom Udden m. fl. hemman inom Skara landsförsamling samt Lilleskogen m. fl. hemman i Stenums socken av Skaraborgs län. I sammanhang härmed fastställdes plan för arbetets utförande.

Sedermera fastställde länsstyrelsen i Skaraborgs län genom utslag den 3 december 1929 fördelningen å vederbörande fastigheter av förenämnda lån och ålade därvid ägaren av 9/128 mantal Götala 1¹² och 2¹², vilka fastigheter numera betecknas stadsägan nr 813 i Skara stad, att gälda för ett vart av åren 1930—1954 126 kronor 44 öre och för år 1955 115 kronor 12 öre.

Genom beslut den 17 november 1933 medgav Kungl. Maj:t dels anstånd under tre år med erläggande av de annuiteter, som för vissa fastigheter, däribland även nyssnämnda stadsäga, från och med 1933 förföllo till betalning å lånet från odlingslånefonden, dels ock räntefrihet under uppskovstiden å samma fastigheters andelar å oguldna kapitalskulden å lånet.

I en den 26 april 1937 dagtecknad skrift har lägenhetsägaren Karl Vallander i Skomakartorp hemställt om befrielse helt eller delvis från honom såsom ägare av förenämnda stadsäga åvilande utgifter för omförmälda dikningsföretag. Såsom stöd för ansökningen har Vallander åberopat, att han påförts delaktighet i företaget i betydligt större mån än som motsvarar den för fastigheten genom företaget vunna båtnaden samt att de honom åvilande annuiteterna vore synnerligen betungande. Vid ansökningen fanns fogat ett av jordbrukskonsulenten E. Almlöf upprättat utlåtande.

I ärendet ha yttranden avgivits den 24 februari 1938 av länsstyrelsen i Skaraborgs län, den 20 juli 1938 av lantbruksstyrelsen, den 27 augusti 1938 av statskontoret och den 11 november 1938 av torrläggningkommittén. Vid länsstyrelsens yttrande har fogats ett utlåtande av lantbruksingenjören S. Hallin samt en polisrapport rörande Vallanders ekonomiska förhållanden.

Lantbruksingenjören S. Hallin har uppgivit, att endast en del av den Vallander tillhöriga marken, som vid företagens planläggning ansetts ha nytta av företaget, hade bort indragas i detsamma. Enligt Hallins uppfattning hade endast ett område av 2.46 hektar bort medtagas vid båtnadsberäkningen. Ett område av 3.25 hektar hade därjämte kunnat avvattnas genom ett i företaget ingående avlopp. Emellertid hade detta område lika lätt kunnat avvattnas genom ett annat i företaget ej ingående avlopp. Förbättringsvärdet för förstnämnda område om 2.46 hektar hade enligt syne-männens beräkning utgjort 1,230 kronor. Med hänsyn härtill syntes skäligt, att Vallanders del i lånet från odlingslånefonden reducerades i pro-

portion till förbättringsvärdets reduktion eller i runt tal till 15 procent, vilket motsvarade 316 kronor. Då Vallander redan erlagt mer än detta belopp, borde återstående skuldbeloppet avskrivas.

Lantbruksstyrelsen har avgivit följande promemoria.

P. M. angående nedskrivning av odlingslån till Gåsemossen i Skaraborgs län.

Under förutsättning att fastigheten 9/128 mtl. Götala 1¹² och 2¹² skall anses böra deltaga i företaget endast för ägofigurerna 107 och 108 samt en mindre del av ägofigur 104, sammanlagt 2.46 hektar med en sammanlagd båtnad av 1,230 kronor, skulle fastighetens andel i företagens kostnader uppgå till i runt tal 660 kronor eller endast omkring 23 procent av den enligt synehandlingarna beräknade kostnadsandelen.

Kapitalskulden å lånet vid amorteringens början, 2,107 kronor 34 öre, synes böra nedskrivas i förhållande till kostnadsminskningen eller med omkring 77 procent, d. v. s. med 1,620 kronor. Härifrån bör dock dragas uppkommet överskott å statsbidraget 335 kronor och kapitalskulden sålunda minskas med (1,620 — 335 =) 1,285 kronor.

Departementschefen har i ärendet anfört följande.

»Av utredningen torde framgå, att den båtnad, som vid syneförrättningen påförts Vallanders fastighet, upptagits till ett alltför högt belopp, vilket haft till följd att Vallander påförts en för stor andel i det till företaget beviljade lånet från odlingslånefonden. På grund härav anser jag i likhet med de hörda myndigheterna och torrlägningskommittén, att ytterligare statsunderstöd bör beredas Vallander för åstadkommande av en avbetalning av dens skuld på grund av nämnda lån. Vid beräkandet av statsunderstödet storlek anser jag med hänsyn till utredningen i ärendet, att man på sätt lantbruksingenjören Hallin förordat bör utgå från att endast det av honom omförmälda området om 2.46 hektar bort medtagas vid båtnadsberäkningen. Vid sådant förhållande torde i anslutning till vad i lantbruksstyrelsens promemoria anförts, ett belopp av 1,285 kronor för ändamålet anvisas från statens avdikningsanslag. Härtill bör riksdagens medgivande inhämtas. Beloppet torde böra av lantbruksstyrelsen ställas till statskontorets förfogande för att såsom avbetalning å den på Vallanders fastighet belöpande andelen av det den 9 november 1922 beviljade lånet tillgodoföras avdikningslånefonden. Beloppet torde icke böra inräknas i det belopp, som Kungl. Maj:t enligt riksdagens medgivande äger för visst år bevilja jämlikt gällande bestämmelser för avdikningsanslagets användning.»

Utskottet. Då utskottet icke har något att erinra mot Kungl. Maj:ts framställning, hemställer utskottet,

att riksdagen medgiver att för avbetalning av den på stadsägan nr 813 i Skara stad belöpande andelen av det till Gåse-

mossens torrläggingsföretag inom Skara landsförsamling och Stenums socken av Skaraborgs län den 9 november 1922 beviljade lånet från odlingslånefonden må från statens avdiktningensanslag utgå ett belopp av 1,285 kronor.

Stockholm den 3 mars 1939.

På jordbruksutskottets vägnar:

C. J. JOHANSSON.

Närvarande: se utlåtande nr 17.
